

Скіфське мистецтво

Учениці 10-А класу

Клюкіної Наталії

- Скіфи або скити (самоназва сколоти) — в сучасній науковій літературі група племен, які жили у VII — III ст. до н. е. на землях Великого Євразійського Степу, тобто теперішньої України, та Середньої Азії, а згодом, до III ст. до н. е., в Криму і називали себе «сколотами». До XIX ст. (появи сучасної європейської науки) в європейській літературі назва скіфи і сармати інколи продовжувала застосовуватись до жителів Речі Посполитої і Російської Імперії, в тому числі козаків.

Основною рисою скіфського мистецтва в Північному Причорномор'ї було поєднання східних елементів з класичними грецькими, які сюди йшли з грецької метрополії і місцевих грецьких колоній. Це дало єдине в своєму роді витончене мистецтво. Його центром можна вважати столицю Боспорського царства Пантікапей.

- Основна риса скіфського мистецтва — звірина символіка. Тварини зображені реально, але водночас стилізовані згідно з законами орнаментальності та декоративності. Ці твори передавали загальні, як прийнято думати, культові мотиви Близького Сходу, проте в Україні вони засвоїлися так, що їх можна відрізнити від творів Кавказу, де більше впливів Ірану й Урарту, не кажучи про мистецтво скіфо-алтайське, з впливами Китаю.

- До скіфської звіриної символіки належать зображення оленів з жертовно підігнутими ногами і багатими орнаментальними рогами, леви, пантери, коні й інші свійські тварини, птахи, фантастичні ґрифони та сирени. Часто скіфська звірина символіка поєднується в одному творі з грецькими геометричними орнаментами або грецькими пальметами і квітками.

- Окрему ділянку творило зображення людини — її обличчя, цілої постаті чи багатофігурних композицій.

- На численних вазах, кубках, сагайдаках, гребенях тощо зображено щоденне життя скіфів: воєнні епізоди, хліборобська та пастуша праця (приручення коней і доїння овець, шиття шкіри тощо), а також мотиви з грецької міфології й історії.

- Унікальні пам'ятники культури скіфського часу знайдені на Алтаї, в Пазирикських курганах. Завдяки кліматичним і геологічним особливостям вода, що потрапила до внутрішньокурганного зрубу замерзла, і таким чином збереглися вироби з дерева, шкіри, повсті, хутра, тканини. Археологи змогли навіть вивчити татуювання на тілі похованого вождя.

- Відомо багато шедеврів, створених грецькими та скіфськими майстрами-золотарями. Для прикрашання тіла, зброї та збруї вони користувалися усіма відомими на той час техніками: литтям, карбуванням, гравіруванням, позолотою, інкрустацією та ін., вміли й оправляти каміння

- Від 4 століття до Хр. Північне Причорномор'я почало відходити від грецьких традицій під тиском сарматських та інших іранських племен, які з 3 ст. почали витіснити скіфів з півдня України. Нове скіфське мистецтво виявилось в Криму, куди частково перейшли скіфи. Між будівлями їхньої нової столиці Неаполя Скіфського був мавзолей для знатних скіфів, яких поховано разом з їх кінями. Там знайдено понад 1300 мистецьких об'єктів, серед іншого — фрески зі сценами їзди на конях і ловами.

- У 19 ст. скіфські скарби з України і Криму забиралися до Петербурзького Ермітажу. Під час Кримської війни (1853–1856) окремим царським указом велено перевозити туди всі золоті знахідки з України. Тільки в останніх десятиліттях низка знахідок скіфського мистецтва світового значення, відкрита заходами Академії наук України, змогла залишитися в українських музеях.

